

O

kuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Murat Gülsoy *Kendini Fark Eden Hikâye* altbaşlıklı 602. Gece'de Borges'ten yola çıkarak edebiyatın modernizmden postmodernizme evrilmesini inceliyor.

602.GECE

"Hiçbiri, tüm o gecelerin içindeki büyü 602. Gece kadar altüst edici değildir. Bu garip gecede sultan, Şehrazat'ın dudaklarından kendi hikâyesinin dö-küldüğünü duyar. Tüm diğer hikâyeleri ve dolayısıyla kendisini kapsayan o hikâyenin başını duyar" demiş Borges ve 602. Gece hikâyesi "adeta *Binbirgece Masalları*'nın kendisidir" diye sözü bağlamış. Bu satırları okuyan **Murat Gülsoy**, yeni bir keşif yapmanın heyecanı ile kitaplığına koşmuş, *Binbirgece Masalları*'nın 602. Gece'sini açmış ve hayal kırıklığına uğramış. Çünkü Şehrazat, "diğer masallar gibi bir masal anlatıyordu". Borges'in dediği gibi kendi hikâyesinden söz etmiyordu. Kurmacalarında sık sık okuru yanıltan Borges, bu kez bir makalesinde okurunu aldatmıştır. Üstelik *Binbirgece Masalları* hakkındaki Borges'in bu yargısı Todorov gibi önemli kuramcılarca kabul görmüş, gerçekliği araştırılıp soruşturulmadan tartışılmış, üzerinde konuşulmuş.

Çarpıcı olan Borges'in bu yargısının (ya da iddiasının) postmodernizmin önemli

dayanak noktalarından olması. Gülsoy'un yazdığına göre John Barth, "Yorgunluğun Edebiyatı" adlı postmodernizmin manifes-tosu olarak kabul edilen makalesinde Bor-ges'den bu alıntıyı tezlerine kanıt olarak sunarken *Binbirgece Masalları*'nda böyle bir gece olmadığını belirtmeyi de ihmal etmez. Gülsoy, araştırmalarını derinleştirdikçe çarpıcı bilgilere ulaşmış ve bize aktarmış. Postmodern kuramsal metinlerde bu tip sorunlar olduğunu tespit etmiş. Örneğin postmodern kuramcıların yazılarının denetlenmeden yayımlandığını düşünen Alan Sokal'ın keyfi ve spekülâtif yargılarla dolu ama postmodern jargonla yazılmış makalesi postmodern kültürel çalışmalar dergisi *Social Text*'de hemen kabul görmüş, hakem heyetinden geçirilmeden yayınlanmış. Daha sonra Sokal yazının içeriğinin tamamen uydurma olduğunu açıklar-yınca ortalık karışmış.

Murat Gülsoy *Kendini Fark Eden Hikâye* altbaşlıklı 602. Gece'de Borges'ten yola çıkarak edebiyatın modernizmden postmodernizme evrilmesini inceliyor. Modern'in ne zaman postmodern olduğu önemli bir tartışma konusu çünkü postmodern yapının net bir tanımı yapılamıyor. Postmodern kuramcılar bir yapıta postmodern derse o postmodern sayılıyor. Oysa postmodern sayılan Joyce, Proust, Wolfe, Pound, Kafka, Faulkner gibi yazarların birçok ürünü aslında modernizmin öncü başyapıtları. Postmodern kuram onları sahiplenmeye çalışıyor. Bir açıdan bunu normal sayabiliriz, çünkü adı üzerinde postmodern, modern sonrasidir, onun mal varlığı üzerine kurulmuş bir yapıdır. Modern olmasaydı postmodern olmayacaktı.

Türk edebiyatına baktığımızda ise tartışılan kimin modern sayılacağı. Henüz postmodern'lik pek telâffuz edilmiyor. Gülsoy, **Orhan Pamuk**'un Tanpınar'ın modern bir yazar olup olmadığını sorguladığı makalesinden yola çıkarak bu sorunun cevabını bulmaya çalışıyor. Nâzım Hikmet'ten başlayarak, Garip, İkinci Yeni, 50 Kuşağı yazarları, Sevim Burak, Bilge Karasu ve nihayet Oğuz Atay'a dek birçok isim saymak mümkün ama bunlar modernist miydi yoksa modernizmin yöntemlerini kullanmakla yetinip Nâzım Hikmet örneğinde somut olarak gördüğümüz gibi modernist bir dünya görüşü savunmadılar mı?

Murat Gülsoy, Fowles'un *Fransız Teğmeninin Kadını* adlı romanının postmodern edebiyat için iyi bir örnek olduğunu söylüyor. Belki de ilk kez bu denli somut bir postmodern edebiyat tanımlaması okumamızı sağlıyor. "*Fransız Teğmeninin Kadını*"nin sofistike bir yapısı ve anlatım biçimi vardır; oyunludur, geçmiş anlatım biçimlerinin parodisini yapar, metakurmaca-saldır, geniş kitlelere ulaşacak denli "kolay"dır, popüler kültürün içine kolayca eklenmiştir (sinemaya uyarlanmıştır). Postmodernist romanın özellikleri adeta bu romana bakılarak belirlenmiş gibidir."

Murat Gülsoy "602. Gece: Kendini Fark Eden Hikâye" adlı 81 sayfalık ilk makalesi ile kuramı örnekleriyle tartıştıktan sonra Ahmet Hamdi Tanpınar, Oğuz Atay ve **Orhan Pamuk**'u "modernist arayışın duraklarından biri olan metakurmaca üzerinden" okuyor, yorumluyor. Kitabın girişinde yer alan "Duvan delmelisin" diye başlayan ve Kafka'nın Şato'sundan alındığı söylenen ve yaygın kabul gören alıntının izini nasıl sürdüğünü anlatarak bir anlamda kitabı başa döndürerek sözü tamamlıyor. ■

